

PSYCHOTHERAPEUT BOB VANSANT (61) VECHT TEGEN KANKER, MAAR LIET ZICH AMPER BEHANDELEN

De dokter had hem vijf jaar gegeven. Hij is er nu acht verder en bekend psychotherapeut Bob Vansant (61) leeft nog. Zonder operatie, chemo of bestraling. «Hoelang nog? Dat weet ik niet. Ik ben gestopt met rekenen.»

• ANNICK DE WIT •

De dokter gaf me nog vijf jaar.

We zijn nu acht jaar later

Bob Vansant is opgeleid in de godsdienstwetenschappen, ooit, maar nadien in de psychotherapie, steeds gespecialiseerder. We kennen hem van zijn boeken, vaak over depressies, van zijn commentaren in de media, veelvuldig. Vroeger met een drukbezochte praktijk in Antwerpen, nu al tien jaar op het Griekse eiland Lesbos, waar hij grotendeels verblijft. Maar dat is voorbij. «Momenteel zoek ik een nieuw bestuur voor het Sapphohuis (zijn therapiehuis op Lesbos, red.). Het is tijd dat ik uitsluitend met mijn eigen gezondheid bezig ben. Ik heb niet meer de energie. De kanker vreet die op. 's Ochtends voel ik me meestal op m'n best, 's namiddags moet ik slapen en 's avonds ook al heel vroeg.»

Geen haast

«Prostaatanker verwacht je niet zo jong – ik was 54 – en niet bij jezelf. De uroloog regelde ineens ook een operatie voor twee weken later, chemo en bestraling. Maar dat ging me zo vlug. Eerst die mokerslag, en dan wat? Het was mijn kanker, niet die van mijn omgeving. Hoewel vrouw, kinderen, iedereen zei: 'Vlug, dóen, die hele behandeling', wilde ik er eerst vertrouwd mee worden. Iemand sprak me over professor Denis, de man is intussen een tachtiger. Hij zei: 'Die kanker woekert al twintig jaar, haast is niet nodig. Zoek uit wat bij jouw kanker past.' Vandaag zijn meer en meer dokters overtuigd dat kanker een individuele aanpak vereist, toen nog niet. Bleek helaas dat mijn kanker agressief en vrij gevorderd was en dat vermoedelijk al kankercellen buiten de prostaat waren geraakt.»

De dokters zeggen dat ik toch beter bestraling zou nemen. Ik denk na. Ik ben een koppigaard. En dat hebben ze niet altijd graag

Uitzaaiingen mogelijk, dus. Maar Vansant bedankte toch voor de standaardbehandeling. Koos voor het leven dat hij droomde. «Ik vroeg aan de dokter: 'Wat als ik niks doe?' Vijf jaar, was het antwoord, volgens de statistieken. Ik heb me die dag afgevraagd: als ik dan toch zal sterven, wil ik de laatste jaren van mijn leven in België slijten? Ik ben kort daarna naar Lesbos verhuisd. Ik mijd sindsdien alcohol en rood vlees, eet veel vis, groenten, olijfolie, de mediterrane keuken. Nu, aan mijn PSA-waarde die bij prostaat-

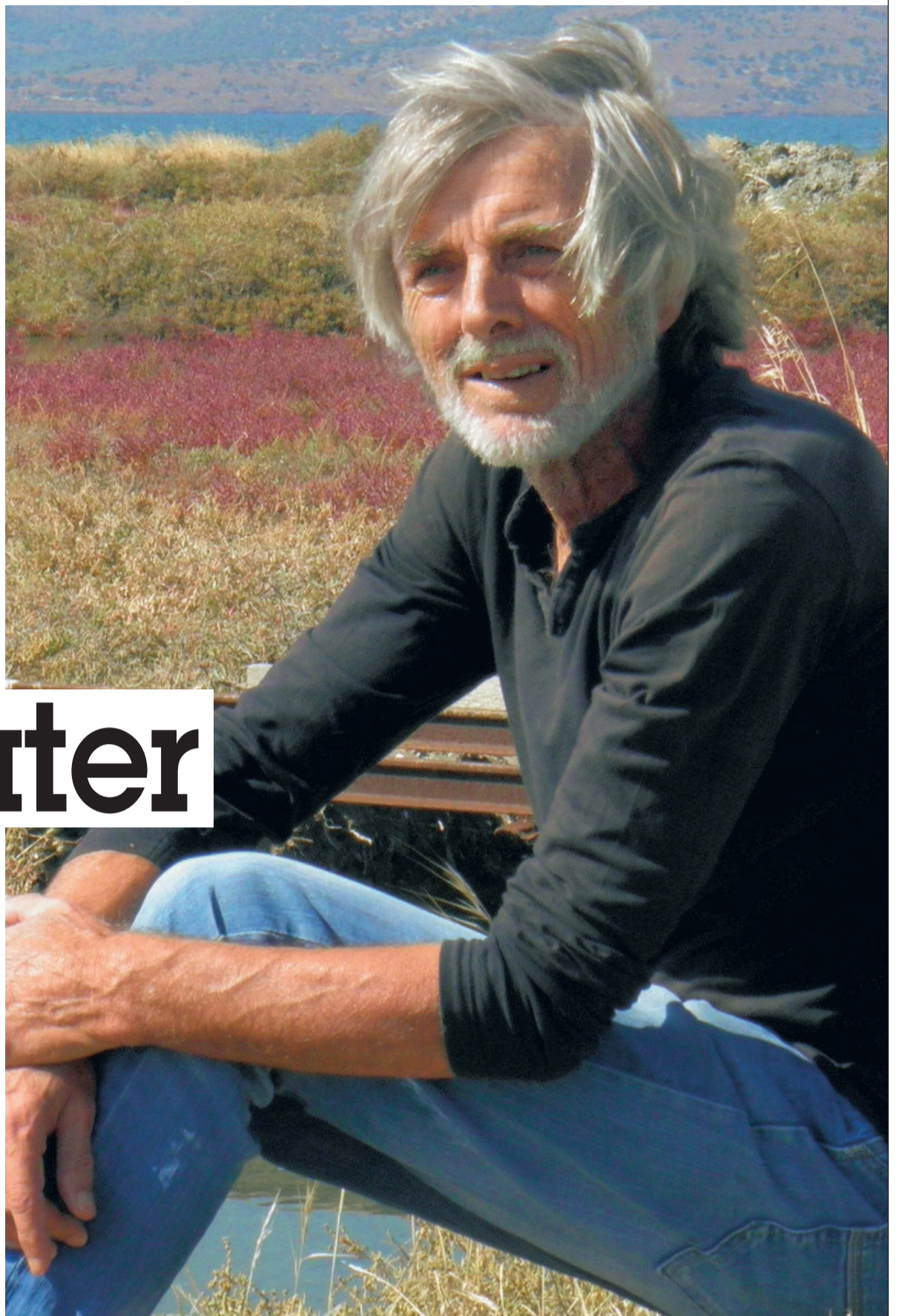
kanker aangeeft hoe ziek je bent, was dat helaas niet meteen te zien. Met hormonale medicatie hebben we die toen omlaag gekregen en dat lukt nog altijd vrij goed. Maar dat is niet genezend, dat is een palliatieve therapie.»

Zielenpoot

Vorige winter was er ineens felle achteruitgang. «Een obstructie, ik kon niet meer plassen. Ik ben dan in allerijl naar een kliniekje hier in de buurt gegaan, waar ze een katheter hebben gestoken. Dat was zo'n dieptepunt. Ik had te lang gewacht. Ik was nog bezig met cliënten en hun therapieën. Ik voelde me gehandicapt en ontmand, een zielenpoot soms, met die katheter. Ik was zo jaloers op elke man die zomaar langs de kant van de weg tegen een schutting kon plassen. Ik dacht ook: dit zal het einde zijn. Nu is het op.» Maar hij ging het einde ook niet zomaar weerloos laten naderen. «Begin vorige maand heb ik alsnog een operatie ondergaan, bij dokter Mottrie in Aalst, een wereldautoriteit naar men mij zegde. Hij heeft de prostaat leeggeschraapt langs de plasbuis, een TURP-operatie heet dat. Een open operatie hoefde niet, mijn grootste bezwaar viel daarmee deels weg. Ik vroeg zelf om epidurale verdoving, tijdens de ingreep babbelde ik met de dokter verbaasde. Ik wijd het aan mijn gezonde levensstijl. Maar intussen heb ik een nieuwe MRI-scan gehad waarop toch een verdikking te zien is. Men weet niet wat dat betekent. Ik zou nu best toch bestraling nemen, zegt Mottrie me. Ik denk na. Ik ben een koppigaard, de dokters hebben dat niet altijd graag.»

Geweend en gevloekt

Een ingreep. Dan toch. «Ook voor de potentie heb ik destijds geen operatie gewild. Ik was jong. Bij een operatie bestaat de kans dat je cruciale zenuwen raakt en dat risico wilde ik niet nemen. Maar goed. Je moet van veel afscheid nemen, ook van je mannelijkheid. Zeker met een katheter ben je je jeugd finaal kwijt. Ook symbolisch is dat hard. Je ziet jezelf plots als een oude man die een pampier aan moet. Maar ik heb na de diagnose nog lange tijd een normaal seksleven gehad en ik was niet incontinent. Ik ben blij dat ik die jaren nog gehad heb. En nu ook weer, sinds de ingreep, doet alles het opnieuw. Al ben ik momenteel alleen en niet op zoek naar een nieuwe relatie. Dat is geven en nemen. Niet alleen nemen. Het is verdomd moeilijk iemand te vinden die dat kan. Nu, als je ziek bent, heb je zelf ook niet veel te bieden, heb je

Bob Vansant op het Griekse eiland Lesbos, waar hij al 10 jaar grotendeels verblijft. Foto Kos

vooral veel behoefte om te krijgen. Maar fysieke zorg kan je ook kopen. Daar heb ik geen relatie voor nodig.» De stem klinkt nog iets vermoeder, ons gesprek duurt al lang. Toch zijn er nog vragen. Hij blijft zo rustig vertellen. Maar de angst om te sterven, hoe kun je die wegwerken? «Angst is iets wat je hebt aangeleerd, zei een beroemde therapeut ooit – zijn naam ontsnapt me even. Misschien helpt mijn vak me ook. Het verschil tussen mijn cliënten en ikzelf, is dat ik geacht word meer met mijn angsten in het reine te zijn. Soms slaan ze me toch om het hart. Moet ik echt nu al doodgaan? Ik zal mijn kleinkinderen nooit zien geboren worden! Heb ik er toen wel goed aan gedaan elke behandeling te weigeren? Maar dat zijn allemaal maar emoties. Ik heb het zo vaak uitgelegd aan mijn cliënten, ook al de fases waar je door moet: ik heb zelf ook geweend, gevloekt, ben opstandig geweest, enzovoort.»

Ontkennen

Alleen maar emoties, zegt hij. Is dat niet het reinste ontkennen? Dat is ook zo'n fase. «Misschien. Afscheid nemen van het leven, zo voelt het nog niet. Afscheid nemen van mijn mogelijkheden, dat wel. En daarin ontken ik niks. Mijn Griekse project moeten opgeven, daarvan voel ik zeer goed hoeveel pijn dat doet. Ik heb ook veel sociale contacten verloren. Ik heb afscheid genomen van mijn huwelijk toen ik naar Griekenland ging. Onze relatie was stresserend en voor ons beiden niet wat we nodig hadden. Ook op professioneel vlak heb ik veel ingeboet. Als ik mijn agenda's van vroeger zie, hoe propvol die stonden met consultaties, lezingen, interviews, deadlines van columns en boeken, dan

De dag van de diagnose vroeg ik me af of ik mijn laatste jaren wel in België wilde slijten. Kort daarna ben ik naar Lesbos verhuisd

denk ik: hoe dééd ik dat? En ik zie mijn kinderen helaas hetzelfde doen. Ik kan het fysiek niet meer, ben er mentaal niet meer alert genoeg voor, maar ik zou het ook niet meer willen. Een dokter bij wie je zeven maanden op voorhand een afspraak moet maken, daar ga ik nu zelf niet naartoe, want die is zelf heel ongezond bezig.» Lawaai overstemt opeens onze telefoonlijn. «Wat je hoort, zijn de vrachtwagens die voorbijrijden om de zwemvesten te gaan ophalen van de bootvluchtelingen. Voor mijn deur staat weer een groepje van zo'n twintig mensen. Die worden straks opgepikt met een bus. De hulp van de Grieken kwam traag op gang, maar is nu toch goed georganiseerd. Met mijn cliënten in het Sapphohuis zamelden we altijd overschotten van shampoo, tandpasta, kleding in. Als je ziet wat de vluchtelingen verliezen, wat zij overhouden van hun leven... Dat doet je relativeren. Mijn Griekse buurvrouw vertelde me dat vannacht opnieuw een mama en haar kindje van twee zijn verdronken. Die mensen gingen een toekomst tegemoet. Ik heb mijn tijd al gehad.»

«Hoelang nog? Ik maak de reken-sommen niet meer. Ik negeer de statistieken. Misschien zal ik eerder sterven omdat ik toch niet de goede beslissing nam, dat weet je niet. Ik voel me, sinds de TURP-ingreep, wel weer beter. Iets energiekeer. Maar als ik een nieuwsbulletin hoor over 'tegen 2020 zal deze of gene maatregel enzovoort', denk ik: dan ben ik er misschien al niet meer. Ik word in februari 62. Ik zal dat pensioen maar aanvatten voor de tijd die rest. Ik ga wat meer met de hond wandelen op het strand. Vissen op zee. Een roman schrijven misschien. Het meeste wat ik gedroomd heb in mijn leven, heb ik kunnen doen. Nu wil ik nog de mensen zien die ik te weinig zag.»

Moeder overleden

«Drie dagen voor mijn ingreep vorige maand, is mijn moeder van 84 overleden. Ik heb de avond voordien nog drie uur naast haar bed mogen zitten. Het was alsof ze gewacht had op mij om te gaan. Ze heeft twintig jaar gevochten. Ook tegen kanker, onder andere. Ik hield haar hand vast, maar zij ook de mijne. Zij vroeg: 'Ben je bang voor de operatie?' terwijl ze zelf stervende was. Ik bleef tot het laatste haar kind.» «De dag dat ik geopereerd ben, heb ik veel gedacht aan moeder. In het leven gaat het mij niet zozeer om kwantiteit, moest ik besluiten. Ik wilde nog goéd leven, niet continu het ziekenhuis in moeten zoals moeder, dat is mijn drijfveer geweest bij mijn eigen keuzes, besef ik nu des te beter. Dat is me tot nu toe nog redelijk gelukt. Al wil ik er graag nog wat aanbreien, als het kan. En oké, ook als die vreemde verdikking wélen uitzaaiing blijkt, duurt het nog een hele tijd voor ik dood zal zijn. Ik bekijk het maar filosofisch.»